

Michal Murcko – bývalý historik ľubovnianskeho regiónu

Na začiatku marca uplynie rok od úmrtia bývalého stredoškolského učiteľa a historika PhDr. Michala Murcka, Dr. Je to príležitosť pre opätovné spomenutie mnohých vzácných faktov z jeho života.

Vo svojom rodnom „ľubovnianskom“ kraji bol známy svojím dlhoročným úsilím o odкрývanie nepoznaných a málo známych stránok dejín tohto regiónu, a tiež bádateľskou a hlavne bohatou publikačnou činnosťou.

Jeho životná púť začala v ťažkých vojnových časoch. Narodil sa v roku 1940 v obci Hajtovka (neďaleko Starej Ľubovne). Jeho rodičia boli maloroľníci, ktorí hospodárili na vlastnej pôde. Michal mal dvoch súrodencov, brata a sestru. Prvé školské roky strávil v rodnej Hajtovke, neskôr pokračoval na základnej škole v blízkej Plavnici. Jednásťročnú strednú školu absolvoval v Sabinove, kde maturoval v roku 1957. V rokoch 1957 až 1961 študoval históriu a geografiu na Vysokej škole pedagogickej v Bratislave. Základnú vojenskú službu absolvoval v Michalovciach a Trebišove.

Nasledujúcich desať rokov sa venoval pedagogickej práci – vyučoval predmety zemepis a dejepis na Strednej priemyselnej škole strojníckej v Prešove. V tomto období sa spoznal so svojou životnou láskou – manželkou Jozefínou, ktorá mu bola veľkou oporou najmä v nasledu-

júcich ťažkých rokoch. Keď začiatkom sedemdesiatych rokov nastúpilo obdobie tzv. normalizácie, bol Michal Murcko právne prepustený zo školských služieb. On sám, a tiež my jeho bývalí kolegovia, sme to vnímali ako veľkú krivdu a nespravodlivosť. V našich očiach bol vzorným učiteľom a statočným človekom, ktorému na dlhých 17 rokov znemožnili vykonávať povolanie pedagóga.

V tejto ťažkej situácii mu pomocnú ruku podali v jeho rodnom kraji, kde v rokoch 1973 až 1979 mohol pracovať ako samostatný odborný archivár v Štátnom okresnom archíve v Starej Ľubovni. To sa mu stalo „osudným“ v dobrom slova zmysle, podľa pravidiel „všetko zle je na niečo dobré“, alebo „čo ťa nezlomí, to ťa posilní“. Tento životný úder ho nezlomil, nerezignoval, a práve na tomto pracovisku, v archíve – pri zdroji historických faktov, začal s bádateľskou činnosťou, ktorá sa neskôr pretransformovala do bohatej publikačnej tvorby. V staroľubovnianskom archíve vypracoval archívne inventáre, zostavil súpisy dokumentov a podieľal sa na spracovaní a sprístupňovaní archívnych fondov. Patril k dlhoročným priaznivcom a spolupracovníkom Ľubovnianskeho múzea, pre ktoré napísal scenáre k mnohým výstavám. S odbornými pracovníkmi múzea sa autorsky podieľal na zostavovaní monografií obci okresu Stará Ľubovňa, ktoré neskôr vyústili do knižného vydania jeho „His-

torického slovníka obce Stará Ľubovňa“.

Od roku 1979 do roku 1988 pracoval na JRD v Tulčíku, najprv ako skladník a neskôr ako vedúci plánovania. Ešte ako skladník, úspešne vykonal štátnu rigoróznú skúšku a získal akademický titul PhDr., čo bolo raritou a zároveň paradoxom vtedajšej doby. Po roku 1988 pôsobil ako vychovávateľ na strednej škole. Po rehabilitácii v roku 1990 nastúpil na pôvodné miesto učiteľa na Strednej priemyselnej škole strojníckej v Prešove.

Po výberovom konaní sa v roku 1991 stal vedúcim kabinetu dejepisu v Metodickom centre v Prešove. Neskôr pracoval ako zástupca riaditeľa Metodického centra, štyri roky bol vedúcim oddelenia spoločenskovedných predmetov, a na istý čas v roku 2000 zastával funkciu riaditeľa Metodického centra. Významnou sférou jeho činnosti, v rámci Metodického centra, bolo organizovanie seminárov, sympózií a konferencií pre učiteľov východného Slovenska, vydávanie aktuálnych a hodnotných publikácií, ktoré slúžili ako stredoškolská učebnicová literatúra. V rokoch 1995 – 1996 absolvoval doktorandské skúšky a po obhajobe dizertačnej práce na Filozofickej fakulte získal akademicko-vedecký titul Doktor.

Michal Murcko usilovnou a tvorivou prácou dokázal rozvíjať svoj talent i povolanie historika. Vždy sa snažil bádateľsky a publikačne presadiť, pričom

Na pomaturitnom stretnutí Po 45 rokoch.

FOTO: ARCHÍV GABRIELA BESKYDA

uverejňoval samostatné knižné práce. Je spoluautorom a zostavovateľom významných kolektívnych monografií, publikácií a zborníkov, ktoré sa viažu k jeho rodnému kraju. V jeho bohatom repertoári sú zastúpené vedecké štúdie v rozličných periodikách i celé seriály článkov v regionálnej tlači, početné recenzie o uverejnených prácach, úvodky k publikáciám a tiež odborné posudky k prácam. Z jeho samostatných knižných publi-

kácií sú najvýznamnejšie: „Okres Stará Ľubovňa“, ktorá v troch častiach popisuje spoločenské a politické pomery v okrese Stará Ľubovňa a to v obdobiach 1918 – 1938, 1938 – 1945 a 1945 – 1948. K ďalším samostatne vydaným knižným publikáciám patria: „Hajtovka 1427 – 1987“, „Železnica Podolinec – Plaveč – Orlov 1966 – 1996“, „Kúpele Nová Ľubovňa“. Je tiež spoluautorom a zostavovateľom knižných monografií: „Sulin“ a „Nová Ľubovňa“.

Michal Murcko, ktorého prvé výročie úmrtia si pripomíname v týchto dňoch, bol nesporne najlepším znalcom novodobých dejín „ľubovnianska“, preto ho bolo možné oprávnenne pokladať za „dvorného historika“ ľubovnianskeho regiónu.

Česť jeho pamiatke.

Za kolektív jeho bývalých kolegov z učiteľského zboru Strednej priemyselnej školy strojníckej v Prešove

Mgr. GABRIEL BESKYD